

Makroekonomie

Konzultace 2
Tomáš Volek

Obsah

- Inflace
- Měření, typy, příčiny inflace
- Phillipsova křivka
- Dopady, protiinflační politika
- Řízení inflace v ČR
- Nezaměstnanost

Inflace

Jde o neustálý růst agregátní cenové hladiny.

P – průměrná úroveň cen určitého souboru statků v běžném období ve srovnání se zákl. období

2023 Spotřební košík (svečka, čokoláda, pivo) ČR = 1000 P = 1
2024 Spotřební košík (svečka, čokoláda, pivo) ČR = 1050 P = 1,05

Míra inflace – % změna cenové hladiny (P)

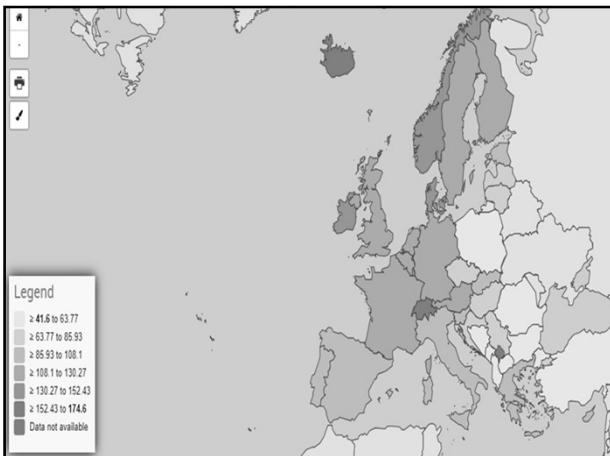
$$P_{2024} - P_{2023}$$

$$\text{míra inflace} = \frac{P_{2024} - P_{2023}}{P_{2023}} * 100 =$$

Kde je v Evropě nejdráž tzn. nejvyšší cenová hladina ?

designed by freepik.com

Měření inflace

(P – price level) - cenovou hladinu lze vyjádřit

Indexy

1. CPI - consumer price index (index spořebitelských cen)
2. implicitní cenový deflátor HDP
3. indexy cen výrobců (zem. prům.)

CPI – index spotřebitelských cen

- udává průměrnou úroveň cenové hladiny spotř. Koše

Výhody

- snadno zjistitelný
- obsahuje importované statky,
- stejný koš

Nevýhody

- méně přesný
- nemění se spotř. koš každý rok

Spořební koš

Soubor v. a s. které spořebuje průměrná domácnost

Skládá se z v. a s., které jsou agregovány do 12 skupin (cca 700 reprezentantů) - dnes 690

Každý reprezentant má svou váhu

Počet cenových reprezentantů ve spotřebním koši 2020

Oddíly COICOP	leden 2014	leden 2016	leden 2018	leden 2020
Potraviny a nealkoholické nápoje	161	161	159	156
Alkoholické nápoje, tabák	23	23	23	24
Odvívání a obuv	65	65	65	67
Bydlení, voda, energie, paliva	45	41	41	40
Bytové vybavení, zařízení domácnosti; opravy	80	81	79	76
Zdraví	21	18	18	20
Doprava	82	82	87	87
Pošty a telekomunikace	4	5	8	7
Rekreace a kultura	108	107	108	111
Vzdělávání	12	12	12	12
Stravování a ubytování	43	42	42	41
Ostatní zboží a služby	56	57	50	49
Úhrn	700	694	692	690

Na co dávají domácnosti nejvíce?

10

Oddíly ECOICOP	Stálé váhy roků v %					
	rok 2010	rok 2012	rok 2014	rok 2016	rok 2018	rok 2020
1. Potraviny a nealkoholické nápoje	149,8	170,8	180,6	177,6	177,2	178,1
2. Alkoholické nápoje, tabák	96,0	95,0	93,4	92,2	87,0	87,0
3. Odívání a obuv	35,9	32,9	39,2	41,5	41,6	38,9
4. Bydlení, voda, energie, paliva	280,3	265,6	251,3	257,2	251,4	267,4
5. Bytové vybavení, zařízení domácnosti; opravy	58,0	61,1	57,8	58,1	56,6	58,3
6. Zdraví	23,1	23,8	23,0	24,5	24,5	26,5
7. Doprava	105,0	101,3	100,9	101,7	115,1	103,7
8. Pošty a telekomunikace	36,1	30,6	30,7	28,9	28,8	32,6
9. Rekreace a kultura	90,4	87,6	89,6	86,3	85,3	81,5
10. Vzdělávání	7,8	7,4	6,2	5,7	5,6	5,6
11. Stravování a ubytování	48,6	55,6	58,1	59,1	63,5	57,9
12. Ostatní zboží a služby	69,0	68,3	69,2	67,2	63,4	62,5
Celkem	1 000,0	1 000,0	1 000,0	1 000,0	1 000,0	1 000,0

2. implicitní cenový deflátor HDP

$$HDPn/HDPr = \text{def}$$

Koše m jsou všechny statky a služby výrobek. v ekon.

Váhy jsou proměnlivé – není zde fixní koš

- + přesný, zahrnuje měnící se váhy

- neobsahuje importované statky, těžko zjistitelný

3. indexy cen výrobců (PPI)

Podobný jako CPI – fixní koš

Ceny výrobců - Publikace

Zobrazeno 1-17 záznamů z celkového počtu 17 na 1 stránkách.		
Velikost stránky	30	Přejít na stránku 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17
Datum vydání	Kód	Název
28.02.2024	011041-23	Indexy cen stavebních prací, indexy cen stavebních děl a indexy nákladů stavební výroby - čtvrtletní časové fády - 4. čtvrtletí 2023
28.02.2024	011046-24	Indexy cen tržních služeb v podnikatelské sféře - leden 2024
28.02.2024	011045-24	Indexy cen zemědělských výrobů - leden 2024
14.02.2024	011038-23	Index cen výrobků a služeb vstupujících do zemědělství - 4. čtvrtletí 2023
05.02.2024	011035-23	Indexy cen v lesnictví (surové dříví) - 4. čtvrtletí 2023
31.01.2024	011033-23	Indexy cen zemědělských výrobů - rok 2023
31.01.2024	011036-23	Indexy cen tržních služeb v podnikatelské sféře - rok 2023
22.01.2024	011044-23	Indexy cen průmyslových výrobů - prosinec 2023
25.01.2019	011032-18	Indexy cen průmyslových výrobů - Rok 2018
14.02.2017	011038-16	Indexy cen dodávek výrobků a služeb do zemědělství - 4. čtvrtletí 2016

Pojmy – inflace

Inflace – růst cenové hladiny

Deflace – pokles cenové hladiny

Akcelerující inflace – růst tempa míry inflace (z 2 na 4 %)

Desinflace – pokles tempa míry inflace (z 4 na 2 %)

• Stagflation

Situace v ekonomice, kdy produkt roste či stagnuje (HDP) a současně roste inflace

• Slumpfplace

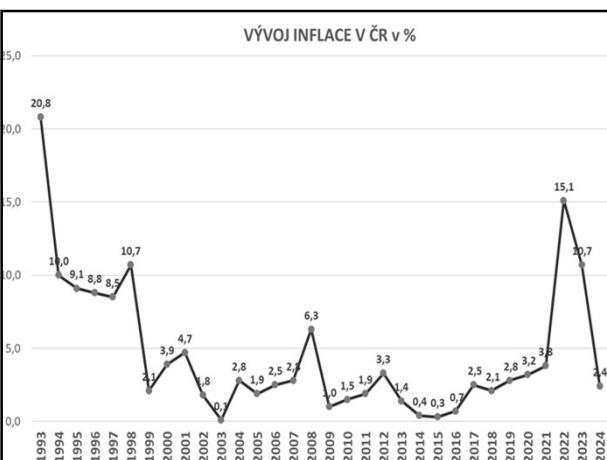
Dochází v ekonomice k poklesu produktu klesá a zároveň roste nezaměstnanost a inflace.

Vývoj inflace

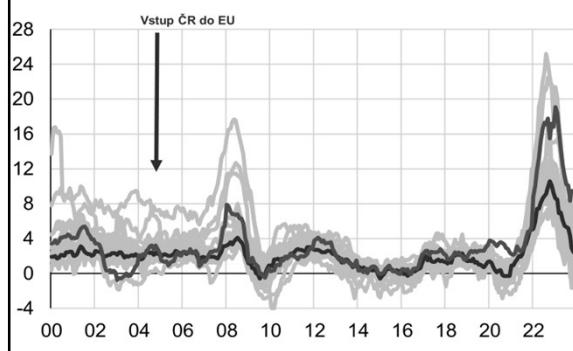
Provází tržní ekonomiku v celém jejím vývojem

Střídání období rychlého růstu cen, s obdobími nízké míry inflace

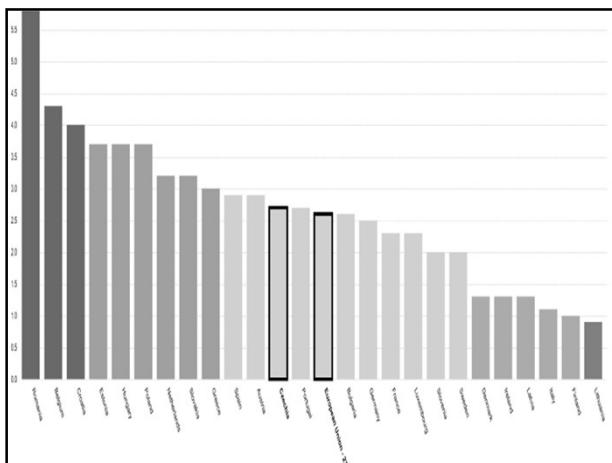
Vývoj inflace v ČR na další stránce

Celková inflace zemí EA a CR

Zdroj: Eurostat.

Typy inflace (z hlediska velikosti)

• 1) mírná inflace (do 10 %)

- stabilní ceny, důvěra v měnu, ceny jsou dobrý inform. prostř., peníze mají domácnosti v bankách

• 2) pádivá inflace (10 – 100 %)

- lidé ztrácejí důvěru v peníze, kumulace hmotných aktiv, indexování nom. veličin, ceny se rychle mění a ztrácejí inf. Hodnotu. (nákup nemovitostí, zlata, uměleckých děl)

• 3) hyperinflace (nad 100 %)

- zhroucení cen, peníze přestávají fungovat nahrazuje je barterová směna (zboží za zboží) či zahraniční měna (.....), nutná měnová reforma
Obvykle v obdobích válek, transformací či revolucí

Inflace ve Venezuele v listopadu přesáhla milion procent, zlepšení se nečeká

10. 12. 2018 20:16

President Maduro | Foto: Reuters

Meziroční míra inflace ve Venezuele v listopadu dosáhla 1,3 milionu procent. Ve mezinárodním srovnání se spotrebitelecké ceny zvýšily o 144 procent, tedy o něco mírněji než v Irlsku. Uvedlo to venezuelské národní shromáždění ovládané opozicí. Venezuela se již delší dobu potýká s hospodářskou recesi provázenou hyperinflací.

2% je někdy víc než 3%

Nevěříte?

Spočítám si to >

ING

reklama

Reklama pro Čechy
exchange nejnovější kurz EURA
Váš devočný pesnička

25810

dne 26.3.2019

seduo Práce Kurzy

- Organizujte své očekávání s Evevote
- Emoce pod kontrolou II – 5 kroků ke zvládnutí smoci

Za 35 000 000 000 000 000 zimbabwských dolarů jeden americký. Zimbabwe nabízí nový kurz

bus 12. 6. 2015 13:42 (aktualizováno 14:01) Zpravodajství 35

- Zimbabwská centrální banka začne převádět účty denominated v tamější měně na účty v amerických dolarech.
- Za 175 bilard zimbabwských dolarů obdrží majitel účtu pět dolarů amerických.
- Držitelé hotovosti si pak mohou bankovky směnit v kurzu jednoho amerického dolara za každých 250 bilionů dolarů zimbabwských.

Z hlediska forem projevu ekonomické nerovnováhy - druh

A) otevřené inflaci

nejběžnější typ inflace. Platí, že čím jsou ceny pružnější, tím větší část inflace je otevřená

B) skrytá inflace

Inflace probíhá avšak není zachycena statistikou (změní se spoř. koš, mění kvalita statků, nové statky nejsou zohledněny)

C) potlačená inflace

Projevuje se jako typ inflace nerealizované kupní síly. Existuje všeobecný převís poplatky - Vzniká podpůrný prodej za vyšší ceny (banány, kola ...).

D) očekávána – lidé ji očekávají

Setrvačná inflace

Pop a nab. šoky vedou k vnitřnímu mechanismu založeném na inflačním očekávání

Pokud se očekávání lidí přizpůsobí určité míře inflace

Každoročně čekáme inflaci 2 % tzn. o 2% se zvýší mzdy a ceny.

JÁDROVÁ INFLACE

Je to míra inflace, kdy je z CPI vyloučený vliv změn cen u regulovaných výrobků a služeb

Příčiny inflace

1) Na straně poptávky

Poptávková inflace – inflace tažená poptávkou
(zdroj růstu → nadměrný růst AD)

PŘÍČINA pozitivní poptávkový šok

Expanzivní fiskální a monetární politika
Např., pokles i úroků, růst soc. výdajů vlády TR, růst G)
• Růst NX (poptávka ze zahraničí)

2) Na straně nabídky

Nabídková inflace – inflace tlačená náklady .

(zdroj růstu → nadměrný růst AS)

PŘÍČINA negativní nabídkový šok

- Růst mezd, růst P surovin (ropa, železná ruda),
- růst daní (např. DPH, Spotřební dané),
- růst zisků podniků
- pokles kurzu (depreciace),
- pokles produktivity VF

Dovoz inflace

U malých otevřených ekonomik

Zdrojem:

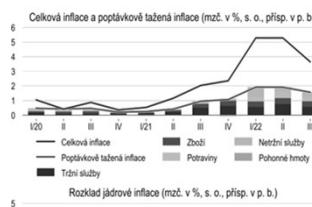
• Růst cen dovážených surovin
(plyn, železná ruda, ropa...)

• Oslabení kurzu (Kč z 24 na 28)

CNB ČESKÁ
NÁRODNÍ BANKA

III. Inflační tlaky v ČR: poptávka, nebo nabídka?

V celkové inflaci se letos výrazně promítaly ze nákladové faktory, ale významně zvýšená byla tažená poptávkou.

Poptávkové inflační tlaky identifikované s po souhrnného indikátoru trhu práce LUCI jsou na vývoji cen všech hlavních segmentů spotřebního s výjimkou cen pohonných hmot.

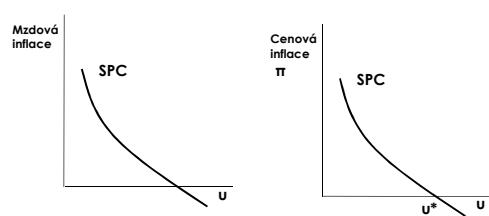
Přístup inspirovaný analýzou Fedu (A. Shapiro) popátávkový tlak charakteruje souběžný růst dluhu a objemu prodeje) také potvrdil, že jádrová inflace v posledním roce tažena jak popátávkovými, tak nabídkovými faktory, přičemž síla poptávky v létě letošního roku zeslábla.

Phillipsova křivka

Ukazuje substituční vztah mezi inflací a nezaměstnaností (obě veličiny v %). u^* - přirozená míra nezam.

• Empiricky zjištěný stav

• Platí v krátkém období
Původní

PANUŠKA 6

Vysvětlení – proč vypadá takto?

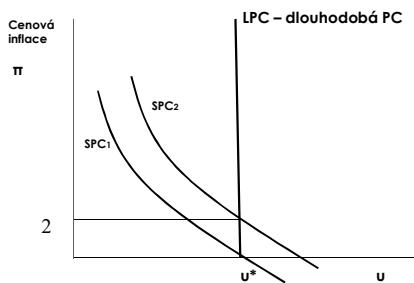
- Ze stany AD

- $u \downarrow \rightarrow$ růst zam. \rightarrow \uparrow Příjmů \rightarrow AD \uparrow
 $\rightarrow P \uparrow$

- Ze strany AS

- $u \downarrow \rightarrow$ zvyš N na další zam. \rightarrow \uparrow N \rightarrow AS \rightarrow \uparrow P

Phillipsova křivka (PC) rozšířená o očekávání
(očekávanou inflaci 2 %)

Důsledky inflace – reálné (video)

Určete pro koho je inflace výhodná a pro koho nevhodná

- a) dlužníka banky
- b) babičku dosťávající fixní starobní důchod
- c) majitele sbírky uměleckých děl od Moneta
- d) firmu provozující nápojové automaty

Důsledky inflace – reálné (video)

- Vliv na přerozdělení důchodů a bohatství
- Vliv na kupní sílu peněz – klesající kupní síla
- vliv na reálnou hodnotu důchodů (klesá jejich reálná hodnota (kupní síla důchodu) – např. klesají reálné mzdy)
- vliv fix důchodů soc. char., (důchody důchodců – využívá se zde každoroční valorizace o míru inflace)
- hodnotu bohatství (úrokovou míru ; reálná úroková míra = nominální úrok míra – míra inflace)
- Zvýhodňuje dlužníky a znevýhodňuje věřitele (věřitel uhrazuje stejnou částku za kterou si nekoupí množství statků jako při původní částce)

Cena fidorky = 5 Kč

Cena fidorky = 10 Kč

Deformace cen

-ztráta informační hodnoty cen (pro firmy při plánování)

Inflace nepostihuje všechny formy vlastnictví (dům, umělecká díla)

- Ekonomickou aktivitu**
- dodatečné náklady (tisk bankovek, nových ceníků)
- nejistota v invest. Plánech firem
- Působení na rovnováhu ekonomiky** (reál. AD, změna str. sp., měnové kurzy)

Taxflace
Vlivem inflace rostou nominální mzdy a dostávají se do vyšší daňových pásme - u progres. Míry zdanění

Deflace

Dlouhodobá deflace má neg. dopad na ek.

- dlužníci musí vracet hodnotnější peníze
- Příjmy domácností nerostou podle jejich představ (např. čekají že porostou o 4 % ročně)
- Pokles P působí na podniky → ↓ zisku a tím investic ↓
→ Pokles C a I způsobí HDP a nez.
- Očekávání deflace může oddalovat spotřebitelské nákupy → pokles spotřeby domácností → pokles příjmů firem → nárůst nezaměstnanosti → pokles spotřeby domácností → DEFLAČNÍ SPIRÁLA

Metody léčení inflace

A) Cold turkey – náhlé výrazné snížení růstu AD (léčba šokem) většinou vede k recesi, větší dopad na ekonomiku, ale je to transparentnější

B) Garaduistická metoda – pomalé omezování AD pomalé snižování inflace. Málo transparentní.

Protiinflační politika

- 1) Restriktivní fiskální politika (snížení G)
- 2) Restriktivní monetární politika (zvýšení i, cílování inflace)
- 3) Důchodová politika
 - ✗ Zmrazení mezd, limit růstu mezd
 - ✗ Dobrovolné omezení růstu mezd (tripartita)
 - ✗ Regulace cen sňatků (max. ceny, max. marže)
- 4) Odstranění očekávání - odstranění očekávání ekonomických subjektů např. nárůstu mez.

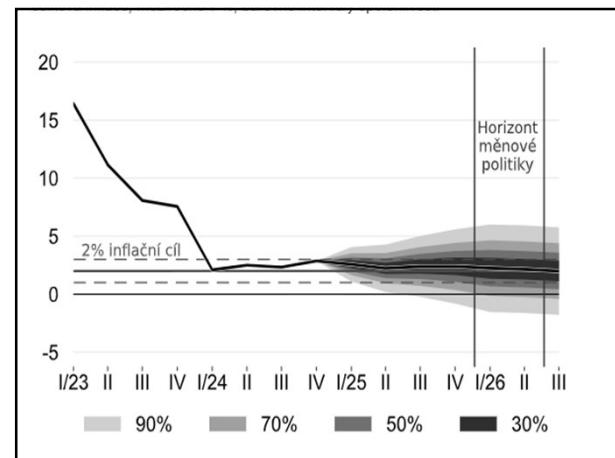
Řízení inflace v ČR

Inflaci řídí ČNB

- **CÍLOVÁNÍ INFLACE** (stanovení inf. cíle)

Princip: CB si stanoví inflační cíl a pomocí svých nástrojů se ho snaží dosáhnout

Dnes je inflační cíl v ČR 2 % (+- 1 %)

Inflace v ČR

CÍLOVÁNÍ INFLACE (stanovení inf. cíle)

Hlavní nástroje, které CB používá :

- úrokové míry (např. repo sazba ČNB)
- devizové intervence (s cílem oslabování či posilování kurzu měny dle vývoje inflace)

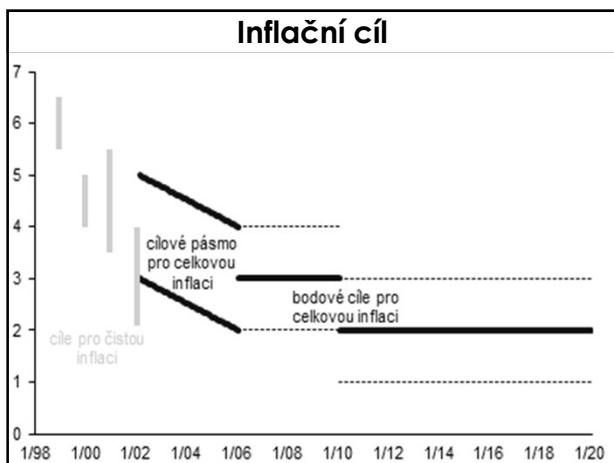
Při vysoké inflaci – zvyšuje úrokové sazby a tím snižuje objem peněz v ekonomice a cenová hladina neroste tak rychle. Při nízké inflaci -

Chápa šestá
Česká národní banka
Článek 98

(1) Česká národní banka je ústřední bankou státu. Hlavním cílem její činnosti je péče o cenovou stabilitu, do její činnosti lze zasahovat pouze na základě zákona.
(2) Postavení, působnost a další podrobnosti stanoví zákon.

Hlava sedmá
Územní samospráva
Článek 99

Česká republika se člení na obce, které jsou základními územními samosprávnými celky, a kraje, které jsou vyššími územními samosprávnými celky.

Při měření nezaměstnanosti rozlišujeme tyto typy skupin:

- Ekonomicky aktivní obyvatelstvo - (EOA)**
(např. nad 15 let)
práce schopné obyvatelstvo
- Ekonomicky neaktivní obyvatelstvo**
- důchodci, děti, studenti

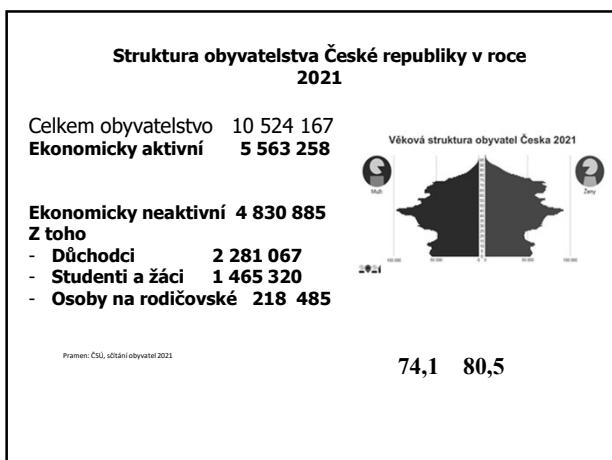
EOA

Zaměstnaní Nezaměstnaní

A) Zaměstnaní
část obyvatelstva, která je zaměstnána či sebezaměstnána

B) Nezaměstnaní
Podmínky které musí splnit:

- nemá placené zaměstnání ani sebezaměstnání
- aktivně hledá práci
- je ochotna do určité doby (např. 14 dnů) do práce nastoupit

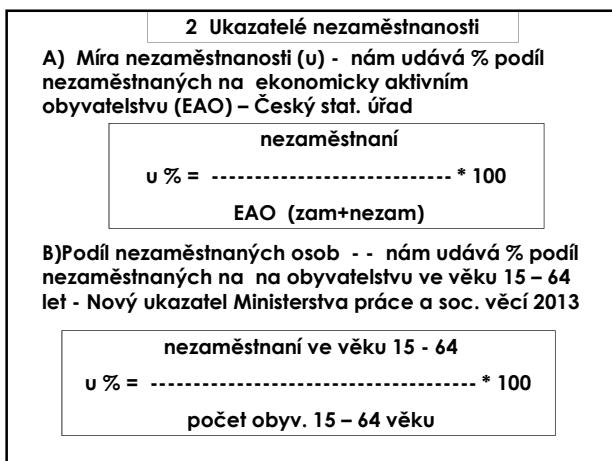

Měření nezaměstnanosti

2 způsoby

1) Procentní mírou nezaměstnanosti
(k 31.1.2024 4,0 %)

2) Absolutním vyjádřením počtu nezaměstnaných
(k 31. 1. 2024 295 546 nezaměstnaných)

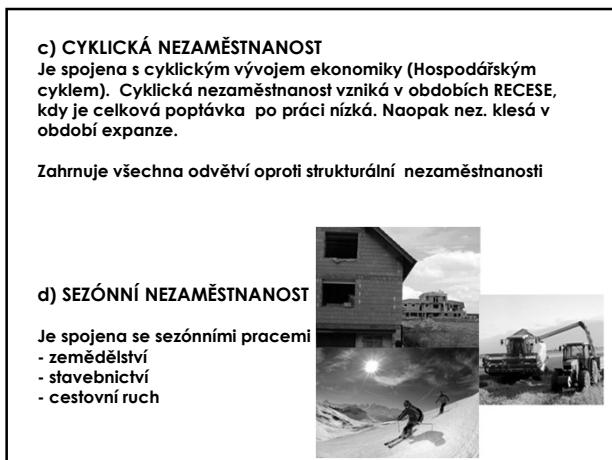

Typy nezaměstnanosti – 1) z hlediska příčiny

a) **FRIKČNÍ NEZAMĚSTNANOST**
Vzniká v důsledku neustálého pohybu lidí mezi pracovními mísť – z jednoho zam. do druhého zaměstnání.
(dočasná)
Existuje vždy – člověk je nezam. pouze dočasně

b) **STRUKTURÁLNÍ NEZAMĚSTNANOST**
Objevuje se tam kde je nesoulad mezi S a D po práci.
- odlišná kvalifikace než je požádována (skláři x strojaři)
- nízká mobilita lidí (z ČB do Ostravy)
- postihuje hlavně určitá problémová odvětví (horníci, skláři, zemědělství, hutní prům.)

Hlavní příčinou regionálních rozdílů v nezam.

2) Dobrovolná a nedobrovolná nezaměstnanost

Dobrovolná
Označuje se jí zejména frikční nezaměstnanost . Nezaměstnanost je způsobena dobrovolným ukončením jednoho a nástupem do druhého zaměstnání

Nedobrovolná
Pokud osoby chtějí při daných mzdových sazbách pracovat, ale nenaleznou práci.

3) Podle doby trvání

• Krátkodobá (obvykle fríkční)

• Dlouhodobá (obvykle strukturální) nad 12 měs.

Dlouhodobá postihuje tyto skupiny občanů

- osoby s nízkou kvalifikací

- zdravotně postižení

- menšiny (přistěhovalci)

- Matky s dětmi - lidé na konci produktivního věku

Přirozená míra nezaměstnanosti (u *)

Situace na trhu práce, za předpokladu, ekonomika vyrábí potencionální produkt (Y*)

situaci, kdy v každém období určité procento zaměstnaných prací ztrácí a určité nalézá
(lidé opouštějí a hledají práci, pod. vznikají a zanikají)

Není to stabilní číslo mění se v čase a je odlišné v různých zemích (USA 4, Jap 3, Německo 5)

Karoši: Když se muži přepracovávají k smrti

Je to výraz známý jen v Japonsku. Karoši bývá překládáno jako „smrt přepracováním“. Umrtí ředitelů velkých korporací, předních manažerů a finančníků plní titulky japonských médií již několik desetiletí. Nejdé jen o nějakou pouliční legendu? Podle britského BBC ne.

Faktory ovlivňující přirozenou míru nezaměstnanosti

■ demografické změny – prům. věk., porodnost

■ Vládní politika - sociální politika (EU versus USA)

■ Strukturální změny v ekonomice – recese, problémy různých odvětví

Minimální mzda

Zvláštní případ vzniku nedobrovolné nezam.

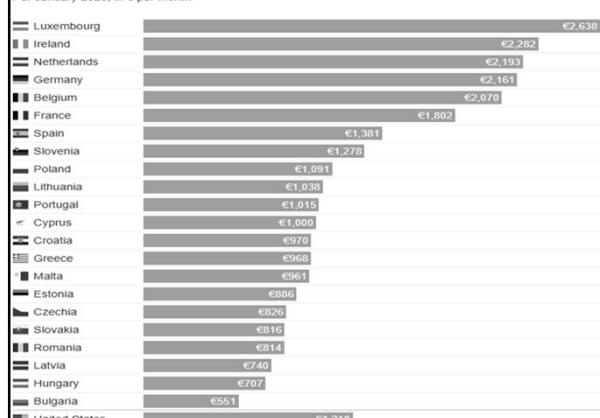
Nejnižší peněžité plnění, které je povinen poskytovat zaměstnavatel zaměstnanci za vykonanou práci (2025 – 20 800).

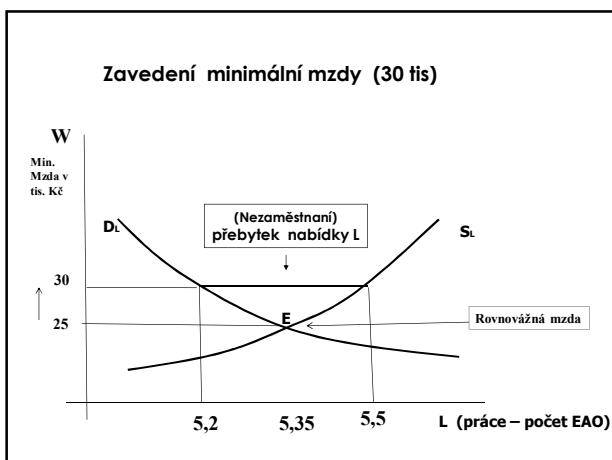
Její hodna může způsobovat nedobrovolnou nezam. – u lidí s nízkými příjmy

Dopad zavedení minimální mzdy na trh práce graf. viz mikroekonomie ?!!!!!!

Minimum wage in EU countries

Per January 2025, in € per month

Důsledky nezaměstnanosti

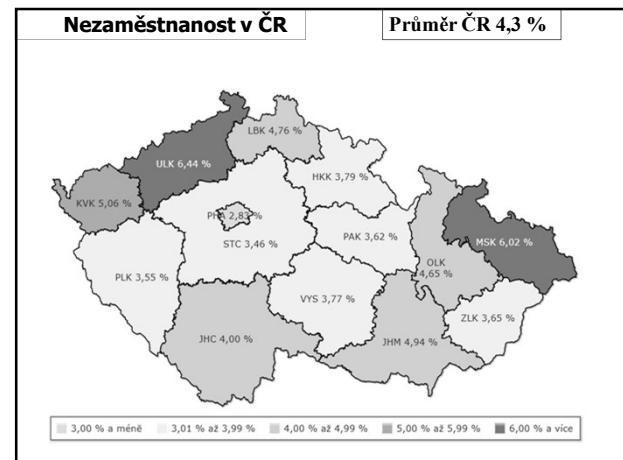
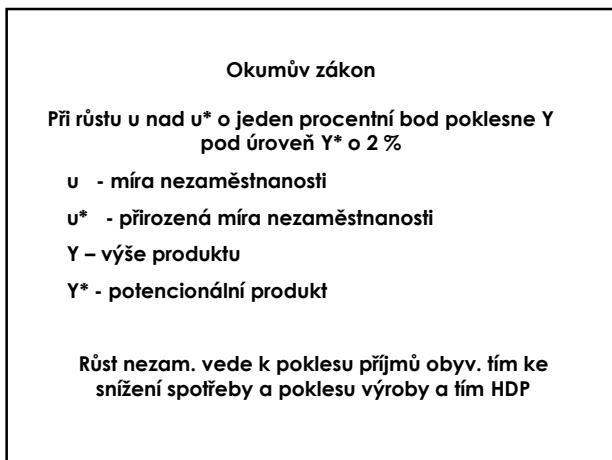
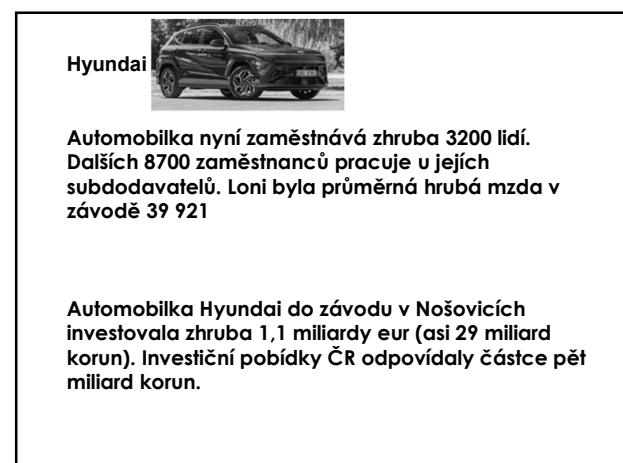
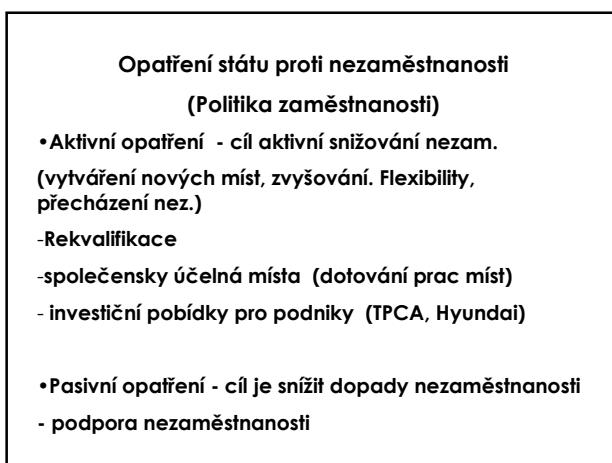
•Ekonomický dopad (Okunův zákon)

Vysoká nezaměstnanost je projevem plýtvání zdroji, kdy během období recesí dochází k nevyužití

•Sociální dopad

Sociální dopad má hlavně dlouhodobá nezaměstnanost a nedobrovolná a přináší sebou sociální a psychologické škody. Dochází :

- ✓ k zhoršování fyz. a psych zdraví (snižování schopností)
- ✓ k destrukci etických hodnot (alkoholismu, kriminalita, prostituce)
- ✓ k radikalizaci postižených skupin (demonstrace)

Nezaměstnanost v okresech JČ leden 2025			
	Dosažitel ní uchazeči celkem	Volná pracovní místa	Podíl nez osoby
České Budějovice	4 522	1 450	3,4
Český Krumlov	2 464	885	5,9
Jindřichův Hradec	2 319	533	4,0
Písek	1 913	702	4,4
Prachatice	1 352	308	3,4
Strakonice	2 165	274	3,4
Tábor	2 840	686	3,9
Jihočeský kraj	17 575	4 838	4,0

Průměr ČR
2025 4,3 %

